

55. PASSEJAM PER LA CIUTAT BAIXA
Quadern de treball dels alumnes

INDEX

0.INTRODUCCIÓ	3
1. CONSELL DE MALLORCA	4
2.PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS	5
3. PALAU MARCH	5
4.PLAÇA DE LA REINA.....	6
5.CARRER DE LA MÀ DE MORO	7
6.CAN DESPUIG	7
7. LES CARASSES	8
8. CAN SALES MENOR.....	9
9. ORATORI DE SAN FELIU.....	10
1. ESGLÈSIA DE SANT GAIETÀ.....	11
11. CASAL SOLLERIC	11
12. HOSTAL DES BORN.....	13
13. CAN RULLAN	13
14. CAN COTONER.....	14
15. ESGLÉSIA DE SANT JAUME.....	15
16. CAN TORRELLA	16
17. ESGLÉSIA DE SANTA MAGADALENA.....	16
18. GLOSSARI.....	18

Col·lecció "Palma Ciutat Educativa" **núm. 55.**

Departament de Dinàmica Educativa. Serveis Educatius.

Ajuntament de Palma. Balears.

Autor: Immaculada Sans, Martí Juaneda i Bernadí Gual.

Direcció de la col·lecció: Departament de Dinàmica Educativa. Serveis Educatius.

© Ajuntament de Palma.

És un dossier tècnic adreçat als alumnes d'educació secundària obligatòria.

Es permet la reproducció total o parcial d'aquest llibre per qualsevol mitjà electrònic, mecànic, de fotocòpia, informàtic, d'enregistrament o d'altres mètodes, sempre que se'n citi la procedència i es comuniqui als propietaris del copyright.

INSTRUCCIONS PER A L'ÚS DEL QUADERN

Al llarg d'aquest quadern trobaràs aquests símbols. Mira bé el que volen dir:

TREBALLA TU

INFORMACIÓ

❶ 0. INTRODUCCIÓ

Els carrers de ciutat estan plens dels vestigis de temps passats i això és el que veureu quan realitzeu aquest itinerari pel centre històric.

Abans d'això, però, farem una revisió pel que ha estat la història de Mallorca al llarg dels segles.

L'any 123 a. C., amb l'excusa que les Balears eren un niu de pirates, els romans ocupen les illes. Quint Cecili Metel va fundar dos ciutats: Palma i Pollentia (l'actual ciutat d'Alcúdia).

Recents obres en el nucli antic de Palma han pogut demostrar que la ciutat romana coincideix amb l'actual. Així doncs, el que havia estat un poblat es va convertir en una ciutat que poc a poc anirà creixent.

El segle V les Balears s'integren en el regne vàndal del Nord d'Àfrica (455) i entren dins d que són coneguts com els segles obscurs, ja que fins el segle X poques coses sabem de la nostra ciutat. El que sí és segur és que hi passaren vàndals, bizantins i musulmans.

És al segle X quan Isam al-Jawlani organitza l'ocupació de les Illes (903). A partir d'aquesta ocupació, l'illa es coneix amb el nom de Madina Mayurqa. És ja en el segle XII, amb els almoràvits, quan realment es converteix en un important nucli urbà.

Jaume I va sotmetre les illes a un setge que va durar més de tres mesos fins que el 31 de Desembre de 1229 els tropes aconseguiren entrar en la ciutat i l'ocuparen.

La ciutat, però, va quedar molt destruïda. La seva reconstrucció va començar amb l'adaptació a la religió i cultura dels nous habitants. La ciutat va créixer molt lentament.

El descobriment d'Amèrica traslladà gran part de l'activitat comercial de la Mediterrània a l'Atlàntic. La ciutat sols sofrirà dues transformacions importants:

- l'augment de la fortificació
- el canvi del curs de sa Riera

Durant el segle XIX els canvis polítics pareixen acompanyar la ciutat. Es produeix un desenvolupament de les barriades fora murades i a la zona d'interior hi ha desamortitzacions. A partir de 1865 comença a haver-hi peticions per enderrocar les murades, cosa que es farà al segle XX.

L'any 1943 s'aprovà un nou pla de reforma a la ciutat antiga. A partir dels anys 50 el boom turístic provoca un creixement desordenat i un gran augment de la població.

❶ 1. CONSELL DE MALLORCA

El consell de Mallorca és, juntament amb altres edificacions com Ca n'Espanya-Serra o la façana principal de Santa Eulàlia, un dels exemples més importants que hi ha del neogòtic dins la nostra ciutat i que conforma el nucli d'aquest estil dins la seva tendència illenca.

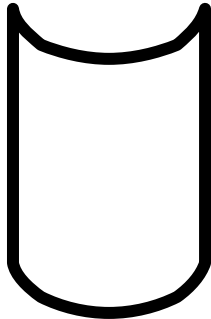
Construït sobre l'antiga presó i antiga seu de la Diputació Provincial, l'edifici fou projectat i començat per l'arquitecte Joaquim Pavia l'any 1882 encara que fou acabat tres anys després per Joan Guasp.

La façana presenta un alçat amb quatre torres octogonals. Trobam també quatre pilastres coronats per escultures demoníaqes amb els escuts de les quatre illes que conformen la nostra Comunitat Autònoma.

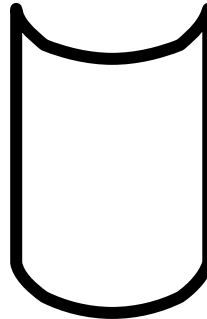
A la planta noble podem veure una sèrie de motius heràldics que representen les poblacions més importants de Mallorca.

L'any 1919 s'acabaren les obres de l'interior amb la Sala de Sessions, segons projecte de Guillem Reynés, on destaquen quatre vidrieres i un enteixinat de fusta. L'escala monumental que condueix a la planta principal i acaba en una galeria neogòtica va ser projectada per Josep Alomar.

✎ T'ENRECORDES COM ÉS L'ESCUT DEL TEU MUNICIPI? DIBUIXA'L TAL COM ÉS I TAL COM T'AGRADARIA QUE FOS

COM ÉS?

COM T'AGRADARIA QUE FOS?

❶ 2. PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

Actualment l'edifici alberga la seu del Parlament de les Illes Balears des de la implantació dels governs autonòmics, però fins als anys setanta va ser la seu del Círculo Mallorquí, entitat social que fou la impulsora de la reforma a l'any 1913 duta a terme per Miquel Madorell. Aquesta reforma va suposar la creació d'una biblioteca al carrer Palau Reial i la reforma de la façana del carrer Conqueridor, concebuda a l'estil modernista en la corrent de l'art nouveau. El fet que es tracti d'una remodelació fa que els elements modernistes siguin purament decoratius en la façana i que no participin en l'estructura pròpiament dita de l'edifici. Així i tot, trobam al Parlament elements definitoris del modernisme illenc com són la balustrada superior, la decoració vegetal, la simetria de la façana o l'estructura rectangular de la mateixa.

La façana té una estructura de tres plantes que s'articula a partir d'un eix marcat per l'accés principal, la balconada central i l'arc superior. Aquest arc sobresurt de la balustrada i emmarca un escut de Mallorca i les lletres corresponents a "Círculo Mallorquí".

De l'interior, molt modificat, destaca la sala de les Cariàtides, decorada per Ricard Anckermann segons un estil historicista de regust egipci i hel·lènic.

✍ CERCA AL DICCIONARI ELS SEGÜENTS CONCEPTES RELACIONATS AMB L'EDIFICI DEL PARLAMENT

-BALUSTRADA

-FRONTÓ

-TRENCADÍS

-MÈNSULA

-CERÀMICA

-FORJAT

❶ 3. PALAU MARCH

Conta la història que Joan March Ordines demanà per a ingressar com a soci al Círculo i li negaren l'entrada perquè el consideraven un nou ric. El financer reaccionà bastint u sumptuós casal vora el local del Círculo i comentà: "Ja que no em voleu com a soci me tendreu com a veïnat".

En els anys 30, el financer va comprar diverses propietats on abans es trobava l'hort del convent de Sant Domingo per a bastir-hi la seva residència.

L'edifici, situat en un terreny amb fort pendent, té tres volums.

El primer volum, situat a continuació de l'edifici del Parlament, és un bloc quadrangular amb cinc plantes d'alçada. El segon és rectangular, de dues plantes i s'obre amb una llotja de tres arcs. Al xamfrà s'hi obre un arc rebaixat presidit per un escut que conté la data 1945. El tercer volum és d'estil neobarroc i ve configurat per tres plantes situades sobre el bloc anterior amb un porxo i un voladís.

A la façana del carrer Palau Reial hi trobam una finestra renaixentista de 1529 coronada per un medalló que emmarca un bust de l'emperador Carles V.

L'edifici alberga una gran quantitat d'obres d'art de primera qualitat (col·leccions pictòriques, mobiliari, ceràmiques, un Betlem napolità del segle XVIII,...).

④ 4. PLAÇA DE LA REINA

En record de la visita que la reina Isabel va fer a la nostra ciutat l'any 1860, es va construir un gran conjunt escultòric, que s'acabà l'any 1863, i que constava d'una estàtua de marbre a tamany natural de la reina i quatre figures femenines que l'envoltaven i que representaven la marina, l'agricultura, la guerra i la pau.

El dia 1 de Setembre de 1868 el monument fou enderrocat arrel de la Revolució de setembre.

Actualment hi trobam, al centre de la plaça un brollador.

VERTADER o FALS (marca V o F dins la casella)

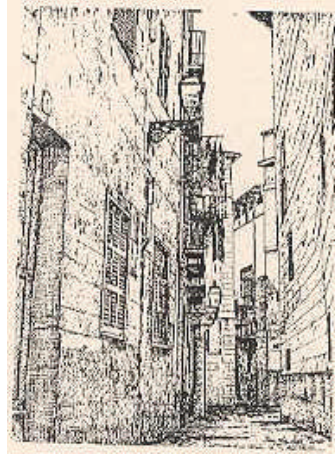
- La plaça de la Reina rep aquest nom perquè al segle XIX hi havia una estàtua de la reina Isabel II.
- L'estàtua va ser destruïda pels pirates durant el segle XIX.
- Els lleons del Born són els quatre originals.
- El passeig del Born rep el nom dels jocs medievals de bornar que es feien en aquest lloc.
- Durant l'època l'actual passeig del Born era llengua d'aigua de la mar.
- Vora la plaça de la Reina, si ens hi fixam molt, podem veure la plaça del Rei.

❶ 5. CARRER DE LA MÀ DE MORO

L'any 1731 el capellà Martí Mascort fou assassinat pel seu esclau, el musulmà Ahmed. Descobert per la justícia fou executat, li tallaren la mà i la penjaren en un nínxol dins aquest carreró.

La llegenda que sobre aquesta història s'ha creat conta que el capellà, que vivia amb la seva neboda, havia estat pobre fins aleshores però s'enriquí sobtadament quan trobà dues olles plenes d'or. Llogà una serventa i va ser aquesta qui va descobrir el cos. Ahmed havia seduït la neboda i abans de partir cap a les seves terres tots dos va cometre l'assassinat per a robar-li el tresor.

❶ 6. CAN DESPUIG

L'any 1658 el rei Felip IV atorgà a Ramon Despuig el títol de Comte de Montenegro. L'origen de l'edifici es remunta al segle VI però la família Despuig hi realitzà al segle XVIII una profunda reforma d'estil barroc.

L'edifici presenta la tradicional divisió en tres plantes, on hi destaca la pedra de Santanyí de la façana.

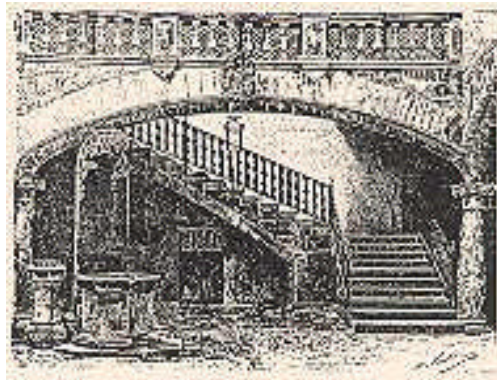
A la planta baixa trobam dos portals de mig punt rematats per dues columnes de marès amb un gran escut de la família Despuig. La planta noble té cinc balcons decorats amb ferro forjat. L'escala és de pedra; és curiosa la solució constructiva per sortir de l'arc que està dins el mur.

Aquest casal senyorial ha tingut diversos usos al llarg de la seva història. Passà de ser habitatge a quarter de carabiners i pisos de lloguer.

QUINES SÓN LES PARTS PRINCIPALS D'UN PATI MALLORQUÍ?

1. _ N _ _ A _ _ T _
2. E _ _ _ _ A
3. _ _ _ _ R R _ _ _
4. _ _ S _ _ _ X
5. _ _ _ _ ó C I _ _ _ _ _

① 7. LES CARASSES

En el 1606 aquesta casa passà a mans del jurista genovès J. Francesco Pavesi, qui la va fer reedificar en un estil que en aquells moments suposava una ruptura amb l'arquitectura local (façana manierista).

Té tots els elements típics de la reacció anticlássica: columnes encoixinades, invasió dels elements decoratius de la planta noble a la baixa i dels d'aquesta a la noble, etc.

Són destacables les màscares monstruoses i la cara amb la llengua treta, que donaren lloc al nom popular de la casa i també a tot el carrer: les Carasses. Sota l'escut dels Pavesi i sobre la carassa principal es pot observar una curiosa inscripció: "EUNDO".

Algunes de les interpretacions que se li han donat són:

1. Interpretació relacionada amb l'origen estranger i viatger del seu propietari
2. Desavinences amb els seus veïnats
3. Un sentit imperatiu com "Parteix!!", "Ves-te'n", en referència a l'antic propietari de la casa, perdedor del plet, i en relació al signe de befa de la cara amb la llengua treta i les armes dels Pavesi damunt, triomfant.
4. Una ornamentació d'acord amb les modes de principis del segle XVII

DESPRÉS D'HAVER ESCOLTAT LA HISTÒRIA D'AQUESTA CASA, ASSENYALA LA RESPOSTA CORRECTA:

El senyor que posseïa la casa abans dels Pavesi era...

- A) Un gladiador
- B) Un mercader Italià
- C) Un noble mallorquí

Pavesi va aconseguir la casa....

- A) En un sorteig
- B) Com a pagament d'un plet
- C) Per herència del a seva padrina

Què hi ha escrit sota l'escut de l'entrada?

- A) EUNDO
- B) FECUNDO
- C) EDMUNDO

① 8. CAN SALES MENOR

Casal d'origen medieval amb façana modificada entre 1591 i 1602, propietat de Miquel Joan de Sant Martí. Actualment pertany als missioners dels Sagrats Cors.

La seva façana es pot considerar com una excepció en el procés de transformació de les cases gòtiques (dels casals mallorquins dels segles XVII i XVIII) ja que no apareix ni l'arc de mig punt ni la gran volada del porxo. Amés presenta una ornamentació plenament renaixentista i petits detalls que l'acosten al manierisme.

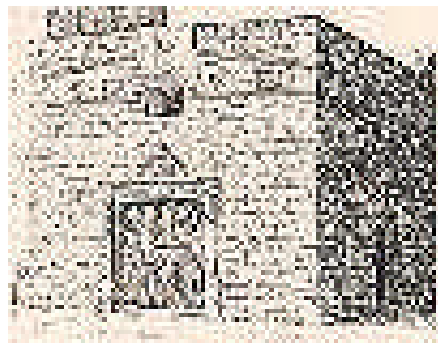
És interessant comparar aquesta casa amb la seva veïna, ses Carasses, on el manierisme es manifesta ja clarament.

① 9. ORATORI DE SANT FELIU

Construït en els anys immediatament posteriors a la conquesta catalana, és un dels oratoris més antics de Palma. Manat construir per l'Abat de Sant Feliu, ha anat passant per diversos propietaris; des de principis del segle XIX pertany als Quint-Zaforteza. L'oratori respon a un model de nau única amb coberta de dos aiguavessos.

L'exterior és molt senzill. Presenta durs façanes acabades amb una motllura sobre la qual es situen els panells decoratius gòtics. La façana principal és simètrica i té un portal renaixentista del segle XVI amb fines columnes laterals i un arc carpanell sota un entaulament que té al capdamunt una petxina coronada per un relleu de Déu Pare. A la part superior es poden distingir les restes de l'antiga espadanya de la campana. A la façana lateral hi ha un altre portal, gòtic i més senzill.

COMPLETA EL SEGÜENT TEXT I OMPLE ELS BUI TS AMB LES PARAULES DEL QUADRE:

Sant Feliu
Altar
Inundacions
Exposicions
Carrer
Campanar
Marés
Riera

Petit oratori dedicat a _____, que dona nom a tot el _____, construït amb pedra de _____. Té entrada als dos carrers i restes de que devia ser el _____ a sobre l'entrada. Debut a la seva situació, darrera el passeig del que antigament era la _____, ha sofert al llarg de la història una sèrie d'_____ que han afectat la seva estructura. Actualment el recinte s'utilitza com a sala d'_____, però encara es pot observar com devia ser la seva distribució anterior, ja que es conserva l'_____ al fons de la sala.

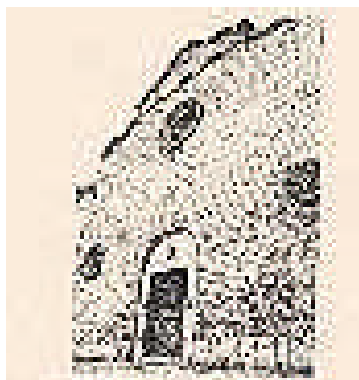
⑩ 10. ESGLÉSIA DE SANT GAIETÀ

Els jesuïtes es traslladaren al carrer de Sant Gaietà, on establiren la seva església provisional que funcionà fins l'any 1752, quan fou enderrocada i es començà a construir el nou edifici.

El jesuïtes són expulsats i l'església i l'escola passen a mans dels teatins. Varen ser aquests el que acabaren el nou temple i el posaren sota l'advocació de Sant Gaietà. Els teatins foren exclaustrats l'any 1836 i des de 1897 l'església està sota mans dels Missioners del Sagrat Cor.

Temple d'estil barroc, la seva façana és bàsicament llisa amb un portal amb llinda inacabat i un escut de Carles III. Destaquen els dos rosetons amb motllura dels costats i el central que és més gran i elevat. El coronament té forma de textura mixtilínia.

⑪ 11. CASAL SOLLERIC

El primer marquès de Sollerich, Miquel Vallès i Orlandis, va encarregar a Gaspar Palmer la construcció del Casal Sollerich. Aquest Casal fou propietat de la família Morell fins que l'any 1975 fou adquirit per l'Ajuntament de Palma que el va adequar com a centre d'exposicions mitjançant una reforma de Lluís i Jaume Garcia Ruiz i Ignació Arzubialde.

L'edifici, d'estil barroc amb influències italianes i franceses, incorpora també abundants detalls de tradició arquitectònica mallorquina.

Es va construir de nova planta, amb una concepció unitària, amb plànols de Gaspar Palmer i amb decoració escultòrica i de ferro forjat d'Antonio Soldati. Els materials que el componen varen ser seleccionats entre els millors de l'illa: pedra de Santanyí, marbre rosat de Sollerich i marbre de Sencelles.

La façana de l'entrada principal, situada al carrer de Sant Gaietà, està estucada i té un arc de mig punt tradicional. La façana secundària, avui principal, dona al Born i presenta a la planta baixa dos portals de mig punt i dos de llinda. Al primer pis destaca la llotja amb cinc arcs de mig punt, que es recolzen sobre capitells jònics. El voladís és de pedra. L'estuc policromat amb motius xinesos és una de les característiques d'aquesta façana.

La planta baixa està subdividida en pati i porxeres.

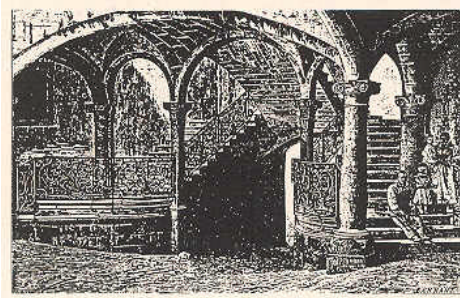
El pati té una forma rectangular amb davallada cap el Born i una escala de tipus imperial que condueix cap a una galeria porticada, la qual comunica les dues entrades de la casa. De la claustra crida l'atenció les quatre columnes de tradició jònica.

A les cotxeres s'hi accedia per l'entrada del Born; és una de les zones de la casa que més transformacions ha sofert. Al pati interior que es troba entre les cotxeres i el pati hi havia la sala de la bomba d'aigua.

A l'entresol s'hi accedeix des del pati mitjançant dues petites entrades situades als dos costats del peu de l'escala principal. Aquest nivell consta d'una gran quantitat d'habitacions petites i mitjanceres, separades per parets primes que jno hi eren a la construcció inicial. No es disposa d'informació de la distribució original i la funció de l'entresol.

La planta principal és l'única que conserva l'estructura original. S'hi accedeix des de pla superior de l'escala. A un plànol de 1932 la planta noble tenia 26 habitacions.

Als porxos es trobaven les habitacions dels criats, la bugaderia i el traster.

CERCA EN AQUESTA SOPA DE LLETRES SET PARAULES RELACIONADES AMB EL CASAL SOLLERIC

N	C	M	M	Q	W	E	R	S	O	U	Y	M	P
G	A	W	A	T	B	Z	N	O	E	N	T	I	O
H	T	M	J	P	G	H	M	L	Ñ	L	G	N	E
A	S	D	P	F	G	E	O	L	J	N	D	G	X
P	J	Y	O	P	F	L	N	E	A	N	U	I	P
T	R	D	D	E	A	A	P	R	A	D	F	P	O
T	C	H	J	R	D	T	I	I	F	S	E	T	S
C	O	R	E	A	B	K	I	C	G	A	W	Y	I
S	U	N	I	F	E	H	A	J	K	S	R	H	C
P	U	C	T	L	S	W	O	G	G	E	V	D	I
F	R	L	A	T	E	R	B	R	A	M	H	A	O
G	K	H	L	F	D	X	V	X	H	B	P	S	N
A	D	R	I	G	O	O	G	D	F	N	O	R	S
C	A	W	A	E	R	E	S	C	A	L	A	T	L

① 12. HOSTAL DES BORN

Edifici del segle XVIII, va pertànyer a la família del marquès de Casa Ferrandell i posteriorment els descendents dels Maroto.

La façana, de gran tamany, es compon de cinc balcons i dos finestrals en el pis principal, disposats sense un ordre especial. A la planta baixa s'hi obrin dues entrades amb arcs de mig punt i quatre finestres amb remats de pedra de tipus renaixentista. A les golfes s'hi obrin porxadades de columnes circulars.

L'escala és de tres trams i es situa a la dreta del vestíbul d'entrada, desenvolupant-se en l'interior de l'edifici de pedra de marès.

✎ QUINA CURIOSITAT DESTACARIES DEL SEU PATI? QUÈ T'HA CRIDAT L'ATENCIÓ?

---

① 13. CAN RULLAN

Obra neogòtica de Bartomeu Ferrà que s'insereix dins el barroc tardà.

Aquesta casa fou aixecada de nova planta per encàrrec dels Comtes de Sant Simó. A l'edifici hi destaquen l'ornamentació de fusta a l'entrada i diverses representacions animals.

Des de 1990 s'hi localitza la Fundació Barceló. Hi destaquen els relleus escultòrics dels portals dels estudis i de l'escala.

✎ QUINS D'AQUESTS PUNTS SÓN, HAN ESTAT O TENEN UN PATI MALLORQUÍ? SUBRATLLA'LS.

-San Feliu
-Can Despuig
-Sant Gaietà

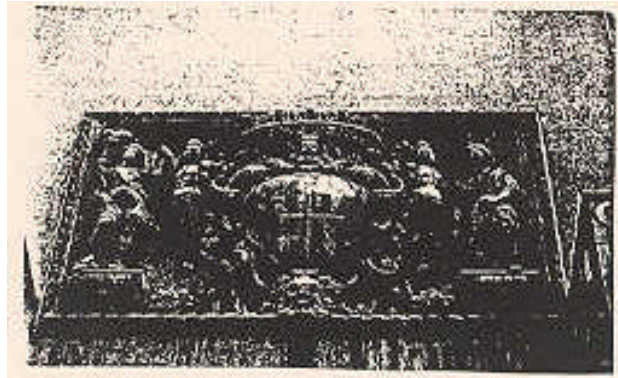
- Can Soleric
-Can Rullan
-Sant Jaume

① 14. CAN COTONER

Casal renaixentista a la façana del qual podem veure una composició heràldica dedicada a frei Rafel Cotoner (1601-1663), gran mestre de l'ordre de Malta.

Pel que fa al pati interior les successives remodelacions han modificat notablement la seva estructura i distribució inicial. És un clar exemple de l'evolució que alguns patis mallorquins han sofert amb el pas del temps per adaptar-se a les noves necessitats.

✎ PARTINT DE LES SEGÜENTS PARAULES, CONTA LA LLEGENDA QUE SUCCEÍ EN AQUESTA CASA.

Pere Caro
ballar
fuet
Senyor Cotoner

humiliació
en Barrera
trabuc

---

① 15. ESGLÈSIA DE SANT JAUME

L'origen de l'església de Sant Jaume es deu a la primera organització eclesiàstica de Mallorca. Respon al model gòtic de nau única coberta amb volta de creueria i capelles entre els contraforts.

La façana principal és plana i està enretirada lleugerament del carrer, formant una placeta. A la dreta, a través d'un portal s'accedeix al carrer de la Sagristia de Sant Jaume. A l'esquerra hi ha la torre del campanar, en el mateix pla de la façana. El portal principal és posterior al conjunt de l'església.

AL TERRAT DE L'ESGLÉSIA DE SANT JAUME HI PODEM VEURE DUES GÀRGOLES. DIBUIXA LA GÀRGOLA QUE TU HAGUESSIS ESCOLPIT.

Quines funcions podien tenir les gàrgoles?

1. _____
2. _____
3. _____

① 16. CAN TORRELLA

Can Torrella té la particularitat que només conserva el frontís, ja que la resta del casal fou enderrocat.

La façana que avui s'aixeca és obra de Joan Bautista Peyronnet, realitzada per comanda de Faust Gual de Torrella i Doms (cap a 1860).

El seu estil s'inscriu dins un classicisme tardà d'arrels molt academicistes, allunyades de la tradició mallorquina.

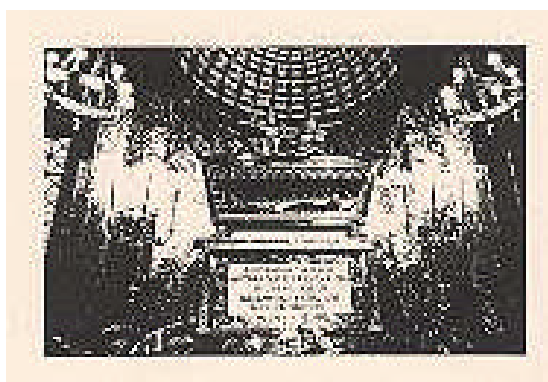

① 17. CONVENT I ESGLÉSIA DE SANTA MAGDALENA

Santa Magdalena acollia “dones descarriades” que volien refer la seva vida, així com nombroses filles de nobles ciutadans, les quals vivien en aposents privats amb una criada.

La fama del convent li va venir, però, de les mans de Santa Catalina Tomás, valldemossina nascuda l'any 1533, qui des de jove va tenir una forta vocació religiosa. Va traslladar-se a Palma a l'espera de poder entrar dins un convent. Entrà com a religiosa del Cor de Santa Magdalena l'any 1552; de la religiosa, que morí l'any 1574, només es conserven dues cartes i algunes màximes. Fou famosa per les seves pugnes amb el diable i per la seva pietat que l'acostà al poble. El seu procés de canonització es perllongà entre 1625 i 1930.

La façana principal és un parament desornamentat que consta d'un portal de llinda coronat per un nínxol de mig punt, protegit per un trencaigües semicircular que conté la figura de Santa Magdalena. També hi trobam un rosetó central, quatre finestres rectangulars a la part superior i un coronament en forma de textera mixtilínea amb dues torres quadrangulars.

L'església es reconstruí completament l'any 1740; de l'edificació anterior tan sols en queda un arc paredat que es contempla des del claustre. El nou temple, inscrit en el barroc final, té planta d'una nau amb creuer i tres capelles laterals.

L'element més espectacular és la capella que conté el mausoleu de santa Catalina Tomas. El cos de la beata fou enterrat en un primer moment sota l'altar major i l'any 1577 es traslladà a un sumptuós sepulcre de marbre. L'any 1617 es va obrir la tomba i es va comprovar que el cos estava incorrupte. L'any 1806 el cardenal Despuig encarregà una monumental capella del neoclassicisme romà, amb vuit columnes corínties i capitells daurats.

Santa Catalina Thomàs

*Digau: qui us ha tavellat
el roquet de canongesa?
fou un dit de l'alba encesa
o el bec de l'aucell pintat?
Amoixant la puritat
que raja vostra gonella,
l'ampla randa us entrunyella
una disbauxa de flors.
Pastora, donau-me un mos
del pa de sucre amb canyella.*

✍ LA FAMA D'AQUEST CONVENT VA VENIR DE MANS DE SANTA CATALINA THOMAS. DIVERSES SÓN LES GLOSES POPULARS QUE CONTEN LA SEVA LLUITA CONTRA ELS ATACS I TEMPTACIONS DEL DIMONI. EN SABRIES ESCRIURE ALGUNA?

---

① 18. GLOSSARI

AIGUAVESSOS: Part de la casa mallorquina típica que correspon a la declivitat de la teulada que la cobreix.

ARC DE MIG PUNT: Arc semicircular que té el centre a la línia d'arrancada.

BALUSTRADA: Barana al passamà de la qual descansa sobre columnetes tornejades adornades amb motlures de pedra o altres materials.

BARROC: Corrent estilista que apareix al segle XVI a Itàlia i s'expandeix per la resta d'Europa fins al segle XVIII.

BROLLADOR: En els jardins i en els parcs joc on hom fa arribar aigua a pressió i que en sortir, forma un broll o una columna en direcció vertical o obliqua.

CANONITZACIÓ: Acte solemne del magisteri eclesiàstic en el qual el papa declara que un membre difunt de l'església, ja beatificat, és digne de culte públic i l'inscriu en el cànon de sants.

CARIÀTIDE: Estàtua que substitueix el fust de la columna o pilastra en la seva missió estructural arquitectònica.

CLASTRA: A Mallorca, pati empedrat central o interior de les cases en contraposició al posterior (corral).

CLASSICISME: Corrent estètic que identifica la bellesa artística amb la naturalesa; tendeix cap a la proporcionalitat, l'equilibri i simetria; fa referència a l'època clàssica.

CONTRAFORT: Pilar sortint, que fa cos amb un mur i li serveix de reforç perquè resisteixi l'empenta de les terres adossades, d'una volta, etc.

ENCOIXINAT: Parament de carreus que presenta les cares externes treballades (en aquest cas en forma de coixí).

ENTEIXINAT: Estructura inferior d'un sostre pla o en teginat. Volta constituïda per l'encreuament de bigues i motlures que formen caselles quadrilàteres o poligonals.

GÒTIC: Art desenvolupat entre el període anomenat romànic i el Renaixement, del segle XIII al XIV en alguns països o del segle XII al XV en uns altres d'Europa. Neix a França al segle XII, s'anirà difonent a la resta cap al segle XIII, adoptant interpretacions pròpies, sota un nou concepte d'espai creat per elements que tendeixen a la verticalitat i lleugeresa d'estructures.

HERÀLDICA: Ciència que té com objecte d'estudi els escuts d'armes.

MANIERISME: Estil artístic de l'art occidental que es delimita a Europa de del 1520 fins al 1600 aproximadament. Moment de pugna entre l'anticlassicisme i el classicisme. Ens introduirà a poc a poc formes de cada cop més sinuoses, jugant amb el moviment, ritmes, que fugen de la planimetria, per anar cap als volums del Barroc.

MAUSOLEU: Tomba monumental, forma un monument funeràri.

MODERNISME: Moviment cultural produït a Occident a la fi del segle XIX i principi del segle XX, eclèctic.

NEOBARROC: Moviment artístic, sobretot arquitectònic, que els segles XVIII i XIX imita les formes del Barroc.

NEOGÒTIC: Moviment artístic de caràcter romànic que comença a mitjans del segle XVIII, gairebé alhora que el neoclassicisme. Imita al gòtic.

PILASTRA: Element arquitectònic semblant a la columna i sotmès als ordres arquitectònics però de secció arquitectònica quadrada o rectangular, sovint d'un mur el qual és adosat o del qual forma part. Amb funció estructural o ornamental.

RENAIXEMENT: Nom que designa el període històric europeu tradicionalment fixat entre mitjan segle XV i mitjan segle XVI en el qual hom assistí a un refluoriment de la civilització, de les arts, dels estudis i també de qualsevol altra activitat humana, i que s'oposa a allò que té a veure amb l'època medieval.